

Vizi E. Szilveszter az Akadémiai Aranyérem kitüntetettje

A Magyar Tudományos Akadémia 188. közgyűlésén, 2017. május 8-án ünnepélyes keretek között adták át Vizi E. Szilveszternek az Akadémia legrangosabb kitüntetését, az Akadémiai Aranyérmet. Az alábbiakban a kitüntetettet bemutató kisfilm szerkesztett szövegét közöljük. (Forrás: <http://mta.hu>)

Vizi E. Szilveszter: Már gyermekkoromban is jellemző tulajdonságom volt, hogy mindenre azt kérdeztem: miért van? Ez a magatartás elvezetett a tudományhoz, megszerettem a kutatást. Pécsen kezdtem, az Orvostudományi Egyetemen, majd fölkerültem Budapestre, ahol Issekutz Béla tanácsára elkezdtem foglalkozni az aggyal, a kémiai ingerületátvitellel, azzal, hogyan „beszélgetnek” egymással az idegsejtek. Eljutottam Oxfordba, ahol Sir William Paton volt a főnököm. Neki köszönhetem, hogy egy nagyon sajátos gondolkodásmód uralkodott el rajtam: mindig a kísérletekből kell kiindulni, és mindig föl kell állítani egy hipotézist is. Az ottani kísérleteimből olyan adatok jöttek ki, hogy az egyik kémiai ingerületátvivő anyag úgy tud kommunikálni egy másik ideghálózattal, hogy közben az idegek nem létesítenek szoros kapcsolatot, de a másíknak a felszabadulását gátolni tudják. Tehát funkcionális kapcsolat jöhet létre, de csak abban az esetben, ha a másik idegsejt megfelelő jelfogóval rendelkezik, mely érzékelné az üzenetet. A különböző gyógyszerek is ezeken a sajátos jelfogókon fejtik ki a hatásukat, nem pedig a szoros kapcsolatot létesítő úgynevezett szinapszisokon.

Narrátor: Éveken át professzora volt a New York-i Albert Einstein College of Medicine egyetemnek. Több mint 400 tudományos dolgozata jelent meg, 12 könyvet írt vagy szerkesztett, eddig 19 691-en hivatkoztak munkáira. Több európai tudományos akadémia tagja. Elnöke a Bethlen Gábor Alap kuratóriumának, a Magyar Atlanti Tanácsnak és a Magyarország Barátai Alapítványának.

Freund Tamás: Vizi Szilvesztert, mint tudóst, kezdő kutató koromban – 21 évesen – ismertem meg. Felnéztem rá, fantasztiкусan nagy tekintélyű farmakológus volt, az ő hívására jöttem haza. 1990-től a Kísérleti Orvostudományi Intézetben átvettem ennek az osztálynak a vezetését, ami nekem óriási kifizetési lehetőséget adott. Örökké hálás leszek neki ezért, mert úgy gondoltam, hogy itthon, Magyarországon mindent megkaptam, ami szükséges ahhoz, hogy az ember nemzetközi élvonalba tartozó laboratóriumot felépítsen. Ezt a lehetőséget Vizi Szilveszter biztosította.

Valóban Nobel-díjat érő munkásság van a háta mögött. Ha valamit ki kell emelni, talán az, hogy a nem-szimpatikus transzmisszió-

nak a felfedezése az ő nevéhez fűződik. Ez koncepcióváltás volt a gyógyszerkutatásban. Neki köszönhetjük, hogy világhírű, idegtu-

Vizi E. Szilveszter átveszi az Akadémiai Aranyérmet Lovász Lászlótól, az MTA elnökétől (szerkesztőbizottságunk elnöke Szigeti Tamás felvétele)

dományokra specializálódott orvostudományi kutatóintézeté váltunk. Eddig meg tudtam tartani az intézetet a nemzetközi élvonalban, ehhez az ő tanácsai máig segítenek.

Vizi E. Szilveszter: Sikereim titka, hogy a munkatársaimat mindig egyenrangú társként kezeltem. Meghallgattam a véleményüket, kritikájukat. Még ennél is fontosabb volt, és mai napig az, a családom, hiszen a család irányítúként szolgál az ember számára.

Narrátor: A japán császártól megkapta a Szent Kincs Rend arany és ezüst csillaga kitüntetését. Többek között Széchenyi-nagydíjjal, Corvin-lánccal és George Washington-díjjal ismerték el tevékenységét.

Sperlagh Beáta: Vizi professzortól tanultam a gyógyszerkutatást, a farmakológiai mesterségnek minden csínját-bínját, illetve a gyógyszerkutatóknak azt a sajátos szemléletmódját is, hogy mindenfajta életfolyamatot úgy néz, hogy miként lehetne abból gyógyszerrel felfedezni. Vizi professzor úr remekül ért az emberekhez, mindenkivel megtalálja a közös hangot. Ezért nagyon élvezetes és hatékony vele a közös munka. Ennek köszönhető, hogy mindenből kihozza teljesítménye maximumát. Mint a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, folyamatosan támogatta tanítványait a pályafutásukon, köztük engem is. Nagyon sokat köszönhetünk neki.

Vizi E. Szilveszter: Azt hiszem, hogy minden magyar tudós számára a legnagyobb kitüntetés, ha az Akadémia elnöke lehet. 2002-től 2008-ig töltöttem be ezt a tisztséget, előtte

6 évig alelnök voltam. A XX. század végén, a XXI. században különösen, olyan mértékben felértékelődött a szürkeállomány, a tudás, hogy ma már az országok rangsorát nem a nagyságuk, hanem sokkal inkább a szellemi tőke mennyisége dönti el.

Az Akadémia elnökeként, amikor itt nap mint nap feljöttem a lépcsőkhöz, minden alkalommal Széchenyi István szobra mellett haladtam el. Eszembe jutottak szavai, a Hittelben írt utolsó mondata: „Sokan azt gondolják: Magyarország volt, én azt szeretném hinni: lesz!” Gondolatával, hogy magyarul kell tanítani, megfogalmazta az Akadémia számára a feladatot: a kutatás, a fejlesztés, az innováció mellett kötelességünk mindenki számára hozzáférhetővé tenni a tudomány, a kultúra, a humán- és természettudományok eredményeit. Így keletkezett a huszadik század utolsó évtizedében a Mindentudás Egyeteme, és még sok minden, amely azt a célt szolgálta, hogy a tudást megosszuk másokkal.

Kányádi Sándornak a gyönyörű négyesoros is a tudást átadó hivatásról szól:

*Aki megért
s megértet
egy népet
megéltet.*

A tudás, amit elsajátítunk, az köztulajdon. Azt megosztani másokkal: közérdek. Ez az Akadémiánk is a feladata.

Narrátor: Sikerei közé tartozik, hogy negyven, addig állami épület és ingatlan került az Akadémia tulajdonába. Elnöksége idején kezdte el szervezni az Akadémia a világ egyik legjelentősebb tudománydiplomáciai rendezvénysorozatát, a World Science Fórumot. Megalapította az Akadémia hatodik területi bizottságát Kolozsváron, és a nyugati professzorok elnöki bizottságát.

Vizi E. Szilveszter: Amikor megkérdezik, hogy miért jöttem haza, Kosztolányi versére utalva azt mondom: az Üllői úti fák hívtak. Igen, hazajöttem, és ezt sikerként élem meg. Azt tudom üzenni a jövő tudósainak, a magyar tudományos közélet valamennyi szereplőjének, hogy mindig tisztességgel és becsülettel szolgálják a tudományt, mert a tudomány nem politikafüggő, mert a tudomány olyan, hogy nemcsak a magyarságot szolgálja, hanem az egész világot is. A mi munkánk hasonlít ahhoz, ami Kodály Zoltánt és Bartók Bélát jellemezte: magyar népzene gyűjtöttek, abból építkeztek, ugyanakkor európai zenét szereztek. ♦